

УДК 330.322

Краснова І.В.,

*д.е.н., професор, професор кафедри
банківської справи та страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Громницька І.Ю.,

*здобувач ступеня PhD кафедри
банківської справи та страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ЗВ'ЯЗОК РОЗГОРТАННЯ КРИЗИ З БАНКІВСЬКИМ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ

Банківська криза та, особливо, системна криза часто пов'язані з погіршенням ситуації на ринках фінансування. Навіть банк, який спочатку має лише невеликий дефіцит капіталу, може стати катастрофічно недокапіталізованим, якщо йому необхідно продати активи під час "пожежної реалізації", щоб виконати короткострокові зобов'язання та платити дуже високі ставки, що б залучити фінансування або зазнати кількісного нормування .

Деякі банківські кризи можуть складатися майже з інтенсифікації кредитного ризику в портфелі окремих банків, але такі кризи можуть характеризуватися відносною слабкістю системних зворотних зв'язків, принаймні серед фінансових установ. Натомість, дефіцит ліквідності є систематичним: ліквідні активи одного агента є ліквідним зобов'язанням іншого агента, а те, що є ліквідним, визначається в термінах того чим можна швидко розпоряджатися на ринку та без істотних змін ціни, тобто з точки зору його властивостей в рамках фінансової системи. Отже, в рамках зусиль щодо посилення макропруденційного нагляду варто розглянути, які інструменти можуть бути використані для підтримки загальносистемної ліквідності у випадку напруженості та зменшення ймовірності виникнення такої деформації.

Вченими було досить широко вивчено, механізми, що провокують і посилюють фінансові кризи. Досягнуто консенсус щодо того, що посилення умов (загострення) ліквідності звичайно забезпечує «кисень», який перетворює «іскру» в «кризове багаття» фінансового сектора. Розмір шоку може мати невелику прогностичну силу щодо подальшої величини втрат та системності наслідків кризи ліквідності. "Балансові підсилювачі", такі як леверидж, та "інформаційні підсилювачі", засновані на недосконалих знаннях фінансових агентів щодо перехресних ризиків, можуть поширювати дестабілізуючі "спіралі ліквідності"[1].

Ці спіралі означають, що фінансові кризи можуть бути зумовлені, головним чином, невизначеністю, самореалізацією паніки та зараженням (Diamond and Dybvig, [2]), де відтоки ліквідності створюють реальні збитки. Деякі фінансові кризи можна охарактеризувати як "загальний шок" системних подій ліквідності, таких, як: коли банківський сектор відображає загальну залежність від іноземного короткострокового фінансування; коли різке переозброєння фондів після різкої переоцінки (кредитного) ризику для частини іноземних інвесторів може спровокувати системну фінансову кризу. Яскравим прикладом є азійські кризи 1997-1998 рр. [3, 4]. Аналогічним чином діяв, початковий шок, який спричинив глобальну фінансову кризу 2008-09рр.. Тобто прямі втрати внаслідок неплатежів по американським іпотечним кредитам на суборенду, загальною сумою близько 500 мільярдів доларів США, не були переважними порівняно з потенціалом США щодо поглинання збитків, не кажучи вже про глобальну фінансову систему, але надзвичайно посилились за рахунок ліквідності та спіралі збитків.

Варто виділяти два види ризику ліквідності: ризик ліквідності, як фінансування та ризик ринкової ліквідності (рис 1).

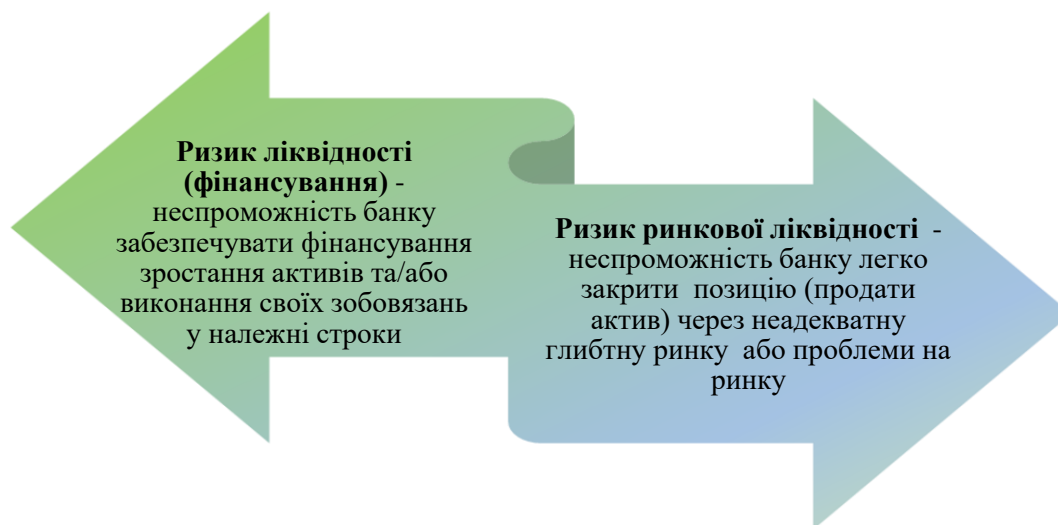

Рис.1. Види ризику ліквідності

Властивості ліквідності активів та зобов'язань можуть різко змінюватися протягом кризових періодів; інформаційні підсилювачі можуть генеруватися неліквідними активами та плинними пасивами, які, як правило, є близькими замінниками грошових коштів.

Інструментом, який є корисним для припинення такого поширення, повинен бути надійним проти такої нестійкості характеристик ліквідності як активів, так і зобов'язань. І такі інструменти впроваджуються в межах макропруденційної політики (табл. 1).

Таблиця 1

Інструменти макропруденційної політики Європейської ради з системних ризиків

№	Група	Інструменти
1	Кредитування та леверидж	Контрциклічний буфер капіталу (CCB)
		LTV, LTI/DSTI
		Галузеві вимоги (залежно від специфіки діяльності)
		Буфер системного ризику (SRB)
		Інші буфери консервації
		Коефіцієнт левериджу

2	Ліквідність та дисбаланси	Коефіцієнт чистого стабільного фондування (NSFR)
		Інші фонди чистого стабільного фондування (LCR)
		Інші буфери ліквідності
		Запас ліквідності
3	Концентрація	Галузеві вимоги до капіталу
		Інструменти капіталу (SRB, large exposures restrictions, інші буфери)
4	Моральний ризик	Буфери для глобальних системно важливих інститутів (G-SII)
		Буфери для інших системно важливих інститутів (O-SII)
		Буфер системного ризику (SRB)
		Інші буфери консервації
		Додаткові вимоги до ліквідності системно важливих інститутів

Джерело: побудовано автором [5 с. 7-14]

Заходи щодо регулювання ліквідності, як правило, спрямовані на стимулювання поживлення кредитування, а також на формування оптимального рівня ліквідності в банківській системі. Досвід використання цих інструментів різними країнами є неоднозначним, щодо їх ефективності в управлінні кредитною пропозицією. Позитивними наслідками заходів спрямованих на управління ліквідністю є те, що вони змусили банки ставати більш стійкими до фінансування ризиків.

Список використаних джерел:

1. Krishnamurthy, A D, “Amplification Mechanisms in Liquidity Crises,” NBER Working Paper No. w15040 - 2009.
2. Diamond, Douglas W., and Philip H. Dybvig, 1983, “Bank Runs, Deposit Insurance, and Liquidity,” Journal of Political Economy, Vol. 91, No. 3, pp. 401–419.
3. Chang, Roberto and Andrés Velasco, 1998a, “Financial Crises in Emerging Markets,” NBER Working Paper No. 6606.
4. Chang, Roberto and Velasco, Andrés, 1998b, “The Asian Liquidity Crisis”, NBER Working Paper No. w6796.
5. Вітлінський В.В., Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія / В.В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. — 2004 — К.: КНЕУ. — 480 с.